

مکانیابی بهینه مراکز درمانی شهری با استفاده از GIS

مطالعه موردی: شهر مرودشت

عباس اله یاری^{۱*}، فروزان سادات طباطبایی جبلی^۲

۱- کارشناس ارشد برنامه ریزی و آمایش سرزمین، دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف آباد، Abbasallahyari18@gmail.com

۲- کارشناس ارشد مهندسی صنایع (مدیریت سیستم و بهره وری)، دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف آباد، f_tabataba1361@yahoo.com

چکیده

در اغلب شهرها عدم تخصیص متناسب فضا و مکان گزینی بهینه عناصر خدماتی و کالبدی شهر، به ویژه خدمات درمانی (بیمارستان و درمانگاه) و عوامل موثر در مکان یابی این مراکز، افزایش روز افزون مشکلات شهری و شهروندان را به دنبال داشته است. شهر مرودشت نیز به عنوان یکی از پرجمعیت ترین شهرهای استان فارس از این قاعده مستثنی نیست. بدین منظور در این پژوهش به دنبال مکانیابی بهینه مراکز درمانی شهری (بیمارستان) در شهر مرودشت می باشد. مطالعه حاضر پژوهشی موردی است که داده ها در قالب نقشه جمع آوری و با استفاده از مدل تحلیل سلسله مراتبی در محیط GIS تحلیل شده اند. نتایج نشان داد که بیشترین وزن برای مراکز مسکونی (۰/۱۹) و کمترین وزن برای مراکز صنعتی (۰/۰۱۹) محاسبه شد. بیشترین و کمترین وسعت سازگاری را به ترتیب کاربری تجاری (۶۷/۹۷٪) و مسکونی (۱/۲۴٪)، بیشترین و کمترین وسعت سازگاری را کاربری مسکونی (۹۳/۳۷٪) و تاسیسات و تجهیزات شهری (۱۷/۵۶٪) به خود اختصاص می دهد. در نهایت از مقایسه وضع موجود و موقعیت بهینه ۵ محدوده برای استقرار مراکز درمانی جدید پیشنهاد گردید.

واژه های کلیدی: مراکز درمانی، بیمارستان، مکانیابی، مدل تحلیل سلسله مراتبی و شهر مرودشت

۱- مقدمه

تأمین سلامت برای یکایک مردم در هر جامعه ای از حقوق اساسی انسان هاست که باید به وسیله دولت ها و متولیان امور مورد توجه جدی قرار گیرد. سازمان های جهانی از جمله سازمان جهانی بهداشت حق سلامت را مهمترین هدف اجتماعی یک جامعه و بهره مند بودن از سلامت را اساس توسعه پایدار و یکی از پایه های اصلی رسیدن به عدالت اجتماعی به شمار می آورد (عرب و همکاران، ۱۳۸۷). یکی از اهداف اساسی سیاست گذاران در بخش سلامت هر کشور تسهیل دسترسی افراد به خدمات بهداشتی درمانی است، به نحوی که همه اقشار جامعه بتوانند از این خدمات به نحو مطلوب بهره گیرند (خیاطان و همکاران، ۱۳۸۸). در این میان یکی از مهمترین نهادهایی که می تواند بر سلامت جامعه در عصر کنونی موثر باشد بیمارستان است. بیمارستان ها امروزه از این جهت دارای اهمیت هستند که بخش عظیمی از منابع را مورد استفاده قرار می دهند و در مقابل مسئولیت تأمین، حفظ و ارتقای سلامت افراد جامعه را بر عهده دارند (عرب و همکاران، ۱۳۸۸). دسترسی برابر به خدمات سلامت منجمله خدمات بیمارستانی از حقوق اساسی همه انسان هاست. در این راستا نابرابری در توزیع فضایی منابع بخش سلامت، دسترسی برابر افراد به خدمات بهداشتی و درمانی را با مشکل مواجه خواهد نمود (عامریان و همکاران، ۱۳۸۸). در کشورهای در حال توسعه معمولاً به دلیل فراهم نبودن زمینه اطلاعات، مهارت و تخصص در زمینه برنامه ریزی بهداشتی درمانی